

TAG UG/Uwch

0973/51

MATHEMATEG – C1
Mathemateg Bur

P.M. DYDD LLUN, 13 Mai 2013

1½ awr

DEUNYDDIAU YCHWANEGOL

Yn ogystal â'r papur arholiad hwn, bydd angen:

- llyfr ateb 12 tudalen;
- Llyfryn Fformiwlâu.

CYFARWYDDIADAU I YMGEISWYR

Defnyddiwch inc neu feiro du.

Atebwch **bob** cwestiwn.

Rhaid dangos gwaith cyfrifo digonol er mwyn egluro'r dull **mathemategol** sy'n cael ei ddefnyddio.

Ni chewch ddefnyddio cyfrifianellau ar gyfer y papur hwn.

GWYBODAETH I YMGEISWYR

Mae nifer y marciau wedi'i nodi mewn cromfachau ar ddiwedd pob cwestiwn neu ran o gwestiwn.

Cofiwch fod angen Cymraeg da a chyflwyniad trefnus yn eich atebion.

1. Cyfesurynnau'r pwyntiau A , B , C yw $(8, 4)$, $(6, -5)$, $(3, 7)$, yn ôl eu trefn. Mae'r llinell trwy A sy'n berpendicwlar i'r llinell BC yn croestorri BC yn y pwynt D .
- (a) (i) Darganfyddwch raddiant BC .
(ii) Dangoswch mai hafaliad BC yw

$$4x + y - 19 = 0.$$
(iii) Darganfyddwch hafaliad AD . [7]
- (b) Dangoswch mai $(4, 3)$ yw cyfesurynnau D . [2]
- (c) Darganfyddwch hyd BD . [2]
- (ch) Mae'r llinell AD yn cael ei hymestyn i E fel mai D yw canolbwynt AE . Darganfyddwch gyfesurynnau E . [2]
2. Symleiddiwch
- (a) $\frac{2 + 5\sqrt{7}}{4 + \sqrt{7}}$, [4]
- (b) $\sqrt{360} - \sqrt{2} \times (\sqrt{5})^3 - \frac{\sqrt{30} \times \sqrt{8}}{\sqrt{6}}$. [4]
3. Hafaliad y gromlin C yw $y = 2x^2 - 10x + 7$.
- (a) Cyfesurynnau'r pwynt P yw $(3, -5)$ ac mae P ar C . Darganfyddwch hafaliad y **normal** i C yn P . [5]
- (b) Mae'r pwynt Q ar C ac mae fel bod y **tangiad** i C yn Q yn baralel i'r echelin- x . Darganfyddwch gyfesuryn- x Q . [2]
4. (a) Mynegwch $2x^2 - 16x - 8$ yn y ffurf $a(x + b)^2 + c$, lle mae gwerthoedd y cysonion a , b ac c i'w darganfod. [3]
- (b) **Gan ddefnyddio eich ateb i ran (a)**, darganfyddwch werth lleiaf $x^2 - 8x - 4$ a gwerth cyfatebol x . [2]
5. (a) Gan ddefnyddio'r theorem binomial, ysgrifennwch a symleiddiwch y tri therm cyntaf yn ehangiad $(1 + 2x)^7$ mewn pwerau esgynnol o x . [3]
- (b) Defnyddiwch eich ateb i ran (a) i ddarganfod y tri therm cyntaf yn ehangiad $(1 - 4x)(1 + 2x)^7$ mewn pwerau esgynnol o x . [3]

6. (a) (i) Gan dybio bod i'r hafaliad cwadratig

$$(k + 1)x^2 + (4k + 1)x + (k - 5) = 0$$

ddau wreiddyn **hafal**, dangoswch fod

$$4k^2 + 8k + 7 = 0.$$

- (ii) Trwy hyn dangoswch **nad** oes unrhyw werthoedd **real** o k fel bod i'r hafaliad cwadratig

$$(k + 1)x^2 + (4k + 1)x + (k - 5) = 0$$

ddau wreiddyn hafal.

[6]

- (b) Darganfyddwch amrediad gwerthoedd x sy'n bodloni'r anhafaledd

$$4x^2 - 9x - 9 \geq 0.$$

[3]

7. (a) O wybod bod $y = 5x^2 + 8x - 11$, darganfyddwch $\frac{dy}{dx}$ o egwyddorion sylfaenol.

[5]

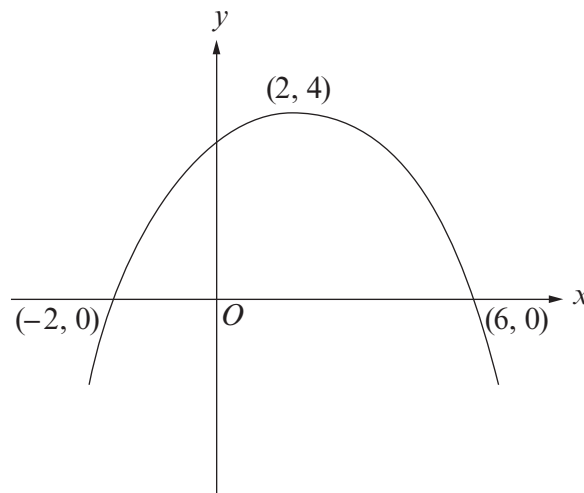
- (b) Differwch $6x^{\frac{2}{3}} + \frac{5}{x^2} - 4$ mewn perthynas ag x .

[2]

8. Datrysych yr hafaliad $8x^3 - 2x^2 - 7x + 3 = 0$.

[6]

9. Mae'r diagram yn dangos braslun o graff $y = f(x)$. Mae'r graff yn mynd trwy'r pwyntiau $(-2, 0)$ a $(6, 0)$ ac mae ganddo bwynt magsimwm (uchafbwynt) yn $(2, 4)$.

Brasluniwch y graffiau canlynol, gan ddefnyddio gwahanol set o echelinau ar gyfer pob graff. Ym mhob achos, dylech nodi cyfesurynnau'r pwynt arhosol a chyfesurynnau croestorfannau'r graff â'r echelin- x .

(a) $y = f(x + 5)$

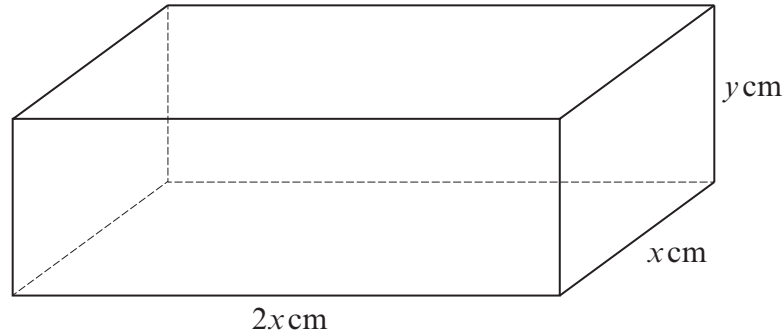
[3]

(b) $y = f(-2x)$

[3]

TROWCH DROSODD

10. Mae'r diagram yn dangos bocs **caeëdig** ar ffurf ciwboid. Hyd y bocs yw $2x$ cm, ei led yw x cm a'i uchder yw y cm.

Cyfanswm arwynebedd arwyneb y bocs yw 108 cm^2 .

- (a) (i) Ysgrifennwch hafaliad yn cynnwys x ac y a thrwy hyn dangoswch fod

$$xy = 18 - \frac{2}{3}x^2.$$

- (ii) Trwy hyn dangoswch fod cyfaint $V \text{ cm}^3$ y bocs wedi'i roi gan

$$V = 36x - \frac{4}{3}x^3.$$

[3]

- (b) Darganfyddwch werth maccsimwm V , gan ddangos mai gwerth maccsimwm yw'r gwerth yr ydych wedi'i ddarganfod.

[5]